

בכניסה לחלל הלובי מקום לאמנות, באזור שחשוף למבט מבחוץ, תלתה האמנית רחל פרומקין ספירלה מנייר התוחמת חלל פנימי, שנכנסים אליו רגע לפני שנחשפים לתערוכה. זהו מעין תא השתהות, המאפשר לאפס את המבט ולהתאימו לעוצמה המופחתת, שדורשת הצפייה בעבודות המוצגות.

המושג "משטח סיבוב", המתאר משטח דו-ממדי החג סביב ציר ומייצר תוך כדי סיבוב גוף תלת-ממדי, הוא נקודת המוצא של פרומקין. בעבודותיה מנוסח המעבר בין שני הממדים באמצעות פעולות הנעשות על חומרי גלם שטוחים - חיתוך נייר בסכין וגריעה מפי-וי-סי עם מפסלת - פעולות המעניקות לחומרים אלה נפחיות.

בעבודות הנייר מבצעת פרומקין חיתוך בשתי שכבות ומזקקת את היחסים בין פוזיטיב לנגטיב עם הבדלי צבע מובחנים. בעבודות הפי-וי-סי היא יוצרת תבליטים מונוכרומטיים המזכירים תהליך הדפסה (העתקה מפוזיטיב לנגטיב) שלא מתממש. בשני המקרים, המצע הוא זירת המחקר שלה, והיא עורכת בו שינויים, שהופכים אותו לאובייקט פיסולי בעל חלקים חתוכים המשתלשלים מטה ומייצרים נפח ומשחקי פוזיטיב/נגטיב, אור/צל.

עצי אשוח צפוניים, שקיעה בין דקלים ושורת עצי אורן הם כמה דימויים, שאפשר לזהותם בעבודות הנייר של פרומקין. אחרים נראים מוכרים אבל נותרים חידתיים ושולחים את הצופה למחוזות פנטסטיים: הצעות ללוגו של מלון, קישוטי סוכה מוגדלים שנוסף להם קסם הנובע ממשחקי אור וצל. בעבודות רוחשת תחושה של שקט מטריד וריסון שברירי של כוח, שנובע מאופי הדימויים ומהפרקטיקה עצמה - חיתוך נייר שברירי בפעולה שלא הושלמה עד תומה.

גם פעולת הגריעה על משטחי הפי-וי-סי יוצרת דימוי הנע בין המופשט למזוהה: למשל, שמש שוקעת בים או קערה שעולים ממנה אדים. הבדלי הצבע בין המישור החיצוני האטום של החומר למישור הפנימי המבריק יוצרים תחושה שזוהי עבודת מכחול עדינה, כשהבדלי ברק או גוון מנכיחים את הדימוי. בעבודות אחרות החומר הנותר הוא חלק מהדימוי ולא מסולק ממנו כמצופה.

היחסים הפלסטיים בין פוזיטיב לנגטיב בעבודותיה של פרומקין מפנים את תשומת ליבו של הצופה אל עצם תהליך ההתבוננות והתפיסה שלו - אל אופן החוויה של עבודת האמנות באמצעות חוש הראייה. העבודות מאזכרות גם את עיקרון "דמות/רקע", שעומד ביסוד פסיכולוגיית הגשטאלט. הדימוי המוכר בהקשר זה של שתי צדודיות כהות הפונות זו כלפי זו ורווח לבן ביניהן שנראה כמו כד מתייחס לתבניות התפיסתיות של גירויים חזותיים.

שם התערוכה - "תלויה ועומדת" - מציע מצב שלא התברר עד תומו או מוטל בספק; לצד המשמעות המילולית של הביטוי, המרמזת למתח הקיים בעבודות בין האובייקט הנשמט כלפי מטה לזה הניצב ועומד בכוחות עצמו. פרומקין מאתגרת את יכולתו של החומר לשאת את פעולת הסילוק האגרסיבית המבוצעת בו, ומגלה שזו פעולה שלעיתים דווקא מעניקה לו חוזק. גם הדימוי הפיגורטיבי בעבודותיה נותר "תלוי ועומד", ולעיתים האחיזה בו נחלשת והיא נותנת לו לחמוק למחוזות ההפשטה.

אוצרת: אורית מור

נובמבר 2022